

УНИВЕРЗИТЕТ У ПРИШТИНИ СА ПРИВРЕМЕНИМ СЕДИШТЕМ У КОСОВСКОЈ
МИТРОВИЦИ
ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ

Датум 14.11.2025.

ИЗВЕШТАЈ О ПОДОБНОСТИ ТЕМЕ, КАНДИДАТА И МЕНТОРА ЗА ИЗРАДУ
ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ

1. Датум и орган који је именовао комисију
22.10.2025. године, Наставно-научно веће Филозофског факултета Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици

Одлуком број 1745 Наставно-научног већа Филозофског факултета Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици, образована је комисија за оцену подобности теме "Специфичности образовања у мултиетничкој средини: социолошка анализа образовних пракси у систему основног и средњег образовања Новог Пазара, Сјенице и Тутина" докторанта Бошка Михаиловића.

2. Састав комисије са назнаком имена и презимена сваког члана, звања, назив уже научне области за коју је изабран у звање, назив факултета (установе) у којој је члан комисије запослен:

1. Др Весна Трифуновић, редовни професор Факултета педагошких наука у Јагодини, Универзитета у Крагујевцу, научна област Социолошке науке, уже научна област Социологија образовања (председник Комисије),
2. Др Оливера Марковић Савић, редовни професор Филозофског факултета Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици, научна област Социолошке науке, уже научна област Социологија (члан Комисије),
3. Др Јасмина Петровић, редовни професор Филозофског факултета Универзитета у Нишу, научна област Социолошке науке, уже научна област Социологија (ментор),
4. Др Иван Башчаревић, ванредни професор Филозофског факултета Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици, научна област Социолошке науке, уже научна област Социологија (ментор),
5. Др Бранислава Вучковић, доцент Филозофског факултета Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици, научна област Социолошке науке, уже научна област Социологија (члан Комисије).

II БИОГРАФИЈА КАНДИДАТА

Бошко (Драган) Михаиловић, рођен 13.08.1986. године у Крагујевцу, Република Србија, завршио је основне академске студије на Учитељском факултету Универзитета у Београду 2010. године и стекао стручни назив *професор разредне наставе*. Кандидат је завршио мастер академске студије, другог степена, на студијском програму Образовање учитеља на Учитељском факултету Универзитета у Београду 2012. године одбравивши мастер рад под називом *Објекти и наставна средства у настави Природе и друштва* и стекао академски назив *мастер учитељ*. Почео је да ради као сарадник у настави на истом факултету (2011) за предмете *Методика наставе природе и друштва I*, *Српска/национална култура у европском контексту* и *Методика наставе физичког васпитања II*. У Наставном одељењу овог факултета у Новом Пазару ангажован је и као координатор за професионалну праксу од 2013. године. Докторске студије уписује 2018. године на

Филозофском факултету Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици.

III БИБЛИОГРАФИЈА КАНДИДАТА

Михаиловић, Б. (2015). „Јован Цвијић у савременој српској култури“, У: Станковић, С., Филиповић, Д., Ђурђић, С (прир.), *Зборник радова Географског факултета*, стр. 69-72. Београд: Географски факултет.

Михаиловић, Б., Шеховић, С. (2016). „Савремена дидактика у функцији развоја еколошке свести“, У: Нешковић, С. (прир.), *Зборник Еколошко-духовне вредности у мултиетничком простору Србије, западног Балкана, Европе и света*, стр. 401-409. Београд: Центар за стратешка истраживања националне безбедности.

Михаиловић, Б., Шеховић, С. (2016). „Учење у функцији привредног развоја“, У: Нешковић, С. (прир.), *Зборник Реиндустријализација и рурални развој Србије*, стр. 317-322. Београд: Центар за стратешка истраживања националне безбедности, Београд.

Михаиловић, Б., Николић, И. (2019). „Утицај методе игре на трајност знања, умења и навика у настави Света око нас“, *Методичка теорија и пракса*, стр. 7-20. Београд: Учитељски факултет.

Михаиловић, Б. (2019). „Развој социологије образовања као научне и студијске дисциплине“, *Методичка теорија и пракса*, стр. 251-264. Београд: Учитељски факултет.

Анђелковић, Н., Михаиловић, Б. (2020). „Медији и псеудоморфоза свести у Србији“, У: Марковић-Савић, О., Прашевић, Н. (прир.), *Зборник - Наука без граница III*, стр. 321-336. Косовска Митровица: Филозофски факултет Приштинског универзитета.

Nikolić, I., Pelemiš, V., Mihailović, B. (2022). „Theoretical approach to a rapidly changing school – critical theories“, E: Aurel Vlaicu University, *Journal plus education* (2022), vol XXX, p. 126-140. Arad: Aurel Vlaicu University.

Михаиловић, Б. (2025). „Право на образовање припадника националних мањина са освртом на нормативна акта у Републици Србији“, *Методичка теорија и пракса*, 28(1), 109-125.

IV ОЦЕНА ДА ЈЕ КАНДИДАТ ПОДОБАН ДА РАДИ ДИСЕРТАЦИЈУ

Увидом у биографију и библиографију кандидата, комисија сматра да кандидат Бошко (Драган) Михаиловић испуњава све услове за израду докторске дисертације.

V ОЦЕНА ПОДОБНОСТИ ПРЕДЛОЖЕНОГ МЕНТОРА

НАПОМЕНА: Одлуком Наставно-научног већа Факултета, на седници одржаној 22.10.2025. године предложено је коменторство - предложена су два ментора: проф. др Иван Башчаревић и проф. др Јасмина Петровић

1. За менторе су предложени: др Иван Башчаревић, ванредни професор Филозофског факултета у Косовској Митровици, Катедра за Социологију и др Јасмина Петровић, редовни професор Филозофског факултета Универзитета у Нишу, Департман за социологију.

Библиографија ментора са најмање 5 (пет) јединица релевантних за област из које се ради докторска дисертација:

Проф. др Иван Башчаревић

- 1) Башчаревић И., Станојевић, М. (2024). Драгољуб Стојановић: морални оријентир у тешким временима, у *Српска Баштина*, Институт за српску културу – Никшић, Црна Гора. Никшић., стр. 213–226. ISSN 2337–0939 COBISS.CG-ID 32089360 <https://doi.org/10.5281/zenodo.10960285>
- 2) Башчаревић, И. (2019). Нове парадигме односа социологије и историје – од негације ка интеграцији, у *Наука без граница 4: Пејзажи ума*, pp. 221 – 231. 978-86-6349-124-3
- 3) Башчаревић, И. (2018). Србија у Југославији 1986/1987 године – Анализа садржаја периодичних штампаних медија, *Социолошки преглед*, vol. LII (2018) no. 4. pp. 1285 – 1315.

УДК 323.1(=163.41):070.48(497.115)“1986/1987” 323(497.1)“198”(093.3)

- 4) Башчаревић, И., Милосављевић, И. (2017), *Социјално-педагошки аспекти инклузије деце са сметњама у развоју у друштвени и васпитно-образовни систем – ставови и мишљења пружаоца услуга заштите деце са сметњама у развоју и њихових родитеља*, Филозофски факултет Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици. ISBN 978-86-6349-077-2
- 5) Микетић, С., Башчаревић, И. (2015), *Ђирилица као обележје националног идентитета*, у Зборник радова Филозофског факултета, XLVI (1), 316.644 -057.875:003.34(497.115) 316.644-057.875:323.1 (=163.41) (497.115) 003.349 (497.11) стр. 49 – 65.
- 6) Петровић, Ј., Башчаревић, И. (2010). *Образовање у „огледалу“ штампаних медија у Србији; у Медији и култура мира на Балкану*, Центар за социолошка истраживања Филозофског факултета у Нишу; стр. 345-361, ISBN 978-86-7379-194-4 COBISS.SR-ID 175830796. UDK: 316.77:37(497.1)

Комисија сматра да проф. др Иван Башчаревић испуњава све услове за ментора ове докторске дисертације за област Социологија.

Проф. др Јасмина Петровић

- 1) Petrović, J. (2024). Regional differences in the educational structure of the Serbian population: what the latest census data reveal? In *Regional development, identities and democratic integration* (Petrović, J., Stojić G, Trotsuk, I., Cvetković, V. (eds), 139–156. Belgrade: Serbian Sociological Association; Niš: Faculty of Philosophy. ISBN 978-86-7379-653-6 (FF) ISBN 978-86-81319-23-9 (SSD);
- 2) Petrović, J., Miltojević, V. (2024). Experiences and lessons learned: online classes in universities in Serbia during the Covid-19 pandemic. In *Education through the COVID-19 Pandemic, Volume Two: Socio-Humanistic Aspects*, pp. 425–438. Belgrade: Teacher Education Faculty.
- 3) Miltojević, V., D., Petrović, J., S. (2023). Migration intentions of university students in Serbia: Escape from social problems and or dream of professional accomplishment. In: Mantarova A, editor. *Risk prevention and management*, pp. 180–198.. Sofia: Avangarda Prima;
- 4) Miltojević, V., Mantarova, A. Petrović, J. (2024). Leave or stay: Serbian and Bulgarian university students' attitudes determining the decision. *RUDN Journal of Sociology*, 24(2), 445–459. <https://doi.org/10.22363/2313-2272-2024-24-2-445-459>;
- 5) Шувакович, У., Петрович, Я. (2019). Доступность высшего образования в ситуации постсоциалистического перехода. У: В. В. Семенова и др., *Социальная мобильность в усложняющемся обществе: объективные и субъективные аспекты*, 275-288. Москва: Федеральный научно-исследовательский социологический центр Российской академии наук Институт социологии. ISBN 978-5-89697-307-2 <https://www.isras.ru/publ.html?id=7128>;
- 6) Valjarevic, A., Petrovic, J., Markovic-Savic, O., Filipovic, D., Ristic, D., Radovanovic, D., Azdejkovic, M. (2020). Roma Inner Migration Tradition Between Social Inclusion and the Protection of Natural Resources. *SAGE Open* 10 (2): 1–10. <https://doi.org/10.1177/2158244020919486>;
- 7) Петровић, Ј., Павловић, Н. (2020). Карактеристике студије случаја и могућности примене у истраживањима маргиналних група. *Култура* 166, 222–239. DOI 10.5937/kultura2066222P;
- 8) Петровић, Ј (2012). *Огледи о образовању у Србији: поглед на скрајнута питања*, Косовска Митровица: Филозофски Факултет Универзитета у Приштини.

Комисија сматра да проф. др Јасмина Петровић испуњава све услове за ментора ове докторске дисертације за област Социологија.

VI ОЦЕНА ПОДОБНОСТИ ТЕМЕ:

ОЦЕНА:

1. Формулације назива дисертације

Комисија закључује да је радни назив дисертације "Специфичности образовања у мултиетничкој средини: социолошка анализа образовних пракси у систему основног и средњег образовања Новог Пазара, Сјенице и Тутина" прикладан и да добро репрезентује суштину предложене теме истраживања.

2. Предмета (проблема) истраживања

Опис теме: Предмет истраживања тиче се изазова у организацији и спровођењу образовног процеса у основним и средњим школама у мултиетничким и мултирелигијским срединама Новог Пазара, Сјенице и Тутина са становишта досезања стандарда права мањинских заједница и квалитетне интеркултуралне сарадње. С обзиром да је настава у основним и средњим школама организована и заступљена на српском и језику националне мањине, босанском, рад истражује да ли је избор језика наставе израз слободног опредељења сваког појединца: биће идентификовани изазови у спровођењу образовног процеса у овим срединама, као и сагледане последице примењеног двојезичног модела наставе на ученике, наставнике, родитеље и социјалну заједницу у целини.

Комисија закључује да је предложени предмет истраживања својом сложености, актуелношћу и значајем у областима дисертације.

3. Библиографија прелиминарних истраживања

Кандидат је приложио библиографију од 57 библиографских јединица релевантних за истраживање. Овде наводимо јединице најзначајније за истраживање:

Аврамовић, З. (2003). *Држава и образовање*. Београд: Институт за педагошка истраживања.

Алтисер, Л. (2015). *Идеологија и државни идеолошки апарати*. Лозница: Карпос.

Башић, Г. (2018). *Мултикултурализам и етницитет*, Београд: Институт друштвених наука.

Видосављевић, С., Видосављевић, М., Круљ Драшковић, Ј. (2016). Интеркултурална настава у васпитно-образовном процесу, *Зборник радова Учитељског факултета*, 10, 185-201.

Драндић, Д. (2013). „Интеркултуралне компетенције наставника и баријере у интеркултуралној комуникацији“, *Педагогоија и култура – интеркултурална педагогоија: према нови развојима знаности о одгоју*, свезак 3, стр. 73-82. Загреб: Хрватско педагогијско друштво.

Ивановић, С. (2005). *Социологија образовања*, 2005, Београд: Учитељски факултет.

Јовановић, М, Јоковић-Пантелић, М, (2020). „Образовање националних мањина у основним школама у Републици Србији“, *Социолошки преглед*, вол. LVI, бр. 4, стр. 1378-1404.

Коковић, Д. (2009). *Друштво и образовни капитал*. Нови Сад: Mediterran publishing.

Пурић Д, (2016). Усавршавање учитеља у функцији развијања интеркултуралности, *Зборник радова*

педагошког факултета у Ужицу, XX, стр. 75-92. Ужице: Педагошки факултет.

Пурић, Д., Чутовић, М. (2018). Школа као фактор развијања интеркултуралности. *Језик, култура, образовање*. Ужице: Педагошки факултет.

Zlatković, B., Petrović, D. (2016). Interkulturalno obrazovanje budućih učitelja u Srbiji, *Interkulturalno obrazovanje u Srbiji*. Beograd: Centar za obrazovne politike.

4. Циљеви истраживања

Циљеви *Оптици циљ* овог истраживања је да се утврде и опишу наставне праксе у систему основног и средњешколског образовања унутар локалног мултиетничког микрорегиона у градовима Новом Пазару, Сјеници и Тутину, те да се установи на који се начин специфичности социкултурног и политичког контекста преламају на процес организовања и извођења наставе и образовне праксе уопште. Затим, циљеви су: 1) утврдити по којим програмима се спроводи настава у основним и средњим школама на бошњачком језику, актере који одлучују о томе и процедуре по којима се одлучује; 2) истражити и описати процедуре у вези са избором уџбеничке литературе на бошњачком језику и упоредити поменуте процедуре са процедурама на српском језику; 3) утврдити по којим критеријумима и на који начин се врши избор наставника са одговарајућим језичким компетенцијама за наставу на бошњачком језику; 4) установити ставове и искуства наставника и стручних сарадника у вези са инклузивним образовањем у мултиетничкој и мултикултурној средини; 5) идентификовати проблеме и изазове који настају приликом извођења наставе у овим мултиетничким срединама, као и могућности за унапређење наставних пракси.

Хипотезе

Општа хипотеза: Специфичности локалног мултиетничког микрорегиона у Новом Пазару, Сјеници и Тутина непосредно се одражавају и на организовање и извођење основношколске и средњошколске наставе, резултирајући образовним праксама карактеристичним за тај микро регион.

Развијено је неколико радних претпоставки или *посебних хипотеза* са којима ће бити започето истраживање:

- 1) Територијални распоред школа и одељења на босанском и српском језику у систему основношколског и средњошколског образовања углавном одговара преференцијама резидената различитих етничких група за избором образовања на матерњем језику.
- 2) Могуће је установити више различитих мотива за избор језика на коме ће се школовати деца припадника различитих етничких група, као и различита искуства у погледу доношења одлуке родитеља на ком језику ће се школовати њихова деца.
- 3) Претпоставља се да постоји повезаност између класно-слојне припадности родитеља и одлуке на ком језику ће се школовати њихова деца.
- 4) Процедуре за избор наставних планова и програма се разликују у мултиетничким срединама Новог Пазара, Сјенице и Тутина у односу на друга подручја Србије са претежно српским становништвом.
- 5) Процедуре избора уџбеничке литературе на бошњачком и српском језику се разликују на истраживаном подручју у односу на друга подручја Србије.
- 6) Критеријуми и процедуре за избор наставника са одговарајућим језичким компетенцијама за наставу на бошњачком језику су строго прецизиране и одвијају се према нормативима прописаним од стране одговарајућих тела Републике Србије, а усклађене су са потребама организације наставе на испитиваном подручју.
- 7) Постоје различити ставови и искуства наставника и стручних сарадника у вези са спровођењем инклузивног образовања у мултиетничкој и мултикултурној средини која је у фокусу истраживања и непосредно упућују на различите ефекте у погледу остваривања етничке и културне толеранције и начела равноправне сарадње.
- 8) Специфичности локалног мултиетничког окружења утичу на односе наставника и ученика, чинећи наставнике кључним актерима у извођењу наставе, па је потребна додатна обука за управљање мултикултуралним групама и подстицање толеранције и међусобног поштовања међу ученицима

различитих етничких и верских припадности.

5. Очекивани резултати

Очекује се да ће истраживање омогућити детаљан социолошки увид у образовне праксе у једном мултиетничком региону и показати у којој мери је 1) општа законска регулатива о образовању националних мањина у Србији јасна и да ли недвосмислено наглашава права која се гарантују националним мањинама када је реч о њиховом образовању и образовању на матерњем језику, као и да ли је усклађена са међународним стандардима; 2) затим, резултати истраживања ће омогућити увид у разумевање процеса етничког идентификовања припадника бошњачке националне мањине са тенденцијом омасовљења похађања наставе на босанском језику; 3) с обзиром да у припреми будућих учитеља и наставника, судећи према студијским програмима, нису у довољној мери заступљени предмети (нити садржаји) који се баве проучавањем интеркултуралности (и интеркултуралног образовања) истраживање може допринети разумевању значаја развијања тзв. интеркултуралне компетенције; 4) питање избора језика на коме ће се похађати настава у мултиетничким срединама је увек осетљиво јер је повезано са „одбраном“ колективних идентитета и да, можда, друштвени и међунационални аспекти наставе на српском и/или бошњачком језику стварају одређене препреке у међусобној интеракцији ученика различитих националности и, последично, могу да утичу на социјалну кохезију и сарадњу у истраживаном микрорегиону; 6) очекује се да истраживање у мултиетничким срединама као што су Нови Пазар, Сјеница и Тутин, као крајњи резултат, ипак, покаже да образовни систем у Републици Србији, може успешно да одговара на изазове које постављају етничка, културна и верска разноликост јер признаје и ствара подједнаке могућности за њихово представљање и очување.

6. План рада

План рада подразумева спровођење теоријског и емпиријског истраживања. У првом делу рада, образовање у мултиетничким срединама биће разматрано са различитих теоријских становишта са намером да се истакне утицај историјског и социокултурног контекста на начин организације формалног образовања. Друго, биће спроведено комплексно емпиријско истраживање које ће обухватити различите актере образовања: учитеље, наставнике, родитеље ученика, стручне сараднике у основним и средњим школама, сараднике Завода за унапређивање образовања и васпитања (ЗУОВ) и чланове Бошњачког националног већа у циљу добијања личних и професионалних перспектива о наставном процесу и интеграцији ученика из различитих етничких група.

7. Методе истраживања

С обзиром на специфичности и комплексност предмета истраживања, као и на значај различитих етничких и културних фактора у избору језика наставе у формалном образовању, користиће се комбинација квалитативних и квантитативних метода. Користиће се стратегија студије случаја (ослоњена на мултиметодски приступ). У раду ће бити анализирани промене у образовним политикама, затим, закони и правна аката (национална и међународна) којима се регулише област образовања у контексту предмета истраживања, као и школска документа (правилници и упутства) која регулишу процес наставе у основним и средњим школама. Биће спроведено анкетање различитих група испитаника и дубински интервјуи.

VII ЗАКЉУЧАК СА ОБРАЗЛОЖЕНОМ ОЦЕНОМ О ПОДОБНОСТИ ТЕМЕ

КАНДИДАТА: Бошко (Драган) Михаиловић

НАПОМЕНА: Кликните да бисте почели унос текста.

На основу наведених података о кандидату, Комисија констатује да је кандидат Бошко (Драган) Михаиловић подобан за израду докторске дисертације.

На основу постављених циљева и очекиваних резултата, Комисија констатује да је предложена тема подобна за израду докторске дисертације у области Социологије.

На основу наведених података о предложеним менторима, Комисија констатује да су др Иван

Башчаревић, ванредни професор Филозофског факултета Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици и др Јасмина Петровић, редовни професор Филозофског факултета Универзитета у Нишу подобни за менторе предложене докторске дисертације.

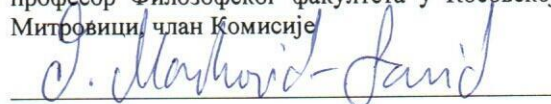
На основу наведеног, Комисија предлаже Наставно-научном већу Филозофског факултета Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици да донесе позитивне оцене о подобности кандидата Бошка (Драгана) Михаиловића и предложене теме докторске дисертације "Специфичности образовања у мултиетничкој средини: социолошка нализа образовних пракси у систему основног и средњег образовања Новог Пазара, Сјенице и Тутина" а да се за менторе именују др Иван Башчаревић, ванредни професор Филозофског факултета у Косовској Митровици и др Јасмина Петровић, редовни професор Филозофског факултета у Нишу.

ПОТПИСИ
ЧЛАНОВА
КОМИСИЈЕ

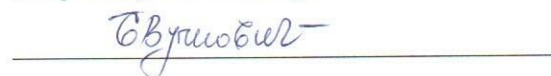
1. Проф. др Весна Трифуновић, редовни професор
Факултета педагошких наука у Јагодини,
председник Комисије

2. Проф. др Оливера Марковић Савић, редовни
професор Филозофског факултета у Косовској
Митровици, члан Комисије

3. Доц. др Бранислава Вучковић, доцент
Филозофског факултета у Косовској
Митровици, члан Комисије

4. Проф. др Иван Башчаревић, ванредни професор
Филозофског факултета у Косовској
Митровици, ментор

5. Проф. др Јасмина Петровић, редовни професор
Филозофског факултета у Нишу, ментор

